

Predmet C-196/20

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

6. svibnja 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landgericht Düsseldorf (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

6. travnja 2020.

Tuženik i žalitelj:

Eurowings GmbH

Tužitelj i druga stranka u žalbenom postupku:

Flightright GmbH

[omissis]

Landgericht Düsseldorf (Zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka)

Rješenje

U sporu

Eurowings GmbH, [omissis] Düsseldorf,

tuženik i žalitelj,

[omissis]

protiv

Flightright GmbH, [omissis] Potsdam,

tužitelja i druge stranke u žalbenom postupku,

[omissis]

22. građansko vijeće Landgerichta Düsseldorf (Zemaljski sud u Düsseldorfu)

na temelju rasprave održane 6. ožujka 2020.

[omissis]

odlučilo je:

Postupak se prekida.

U skladu s člankom 267. UFEU-a, Sudu Europske unije upućuju se sljedeća pitanja u pogledu tumačenja prava Unije: **[orig. str. 2.]**

1. Ima li putnik „potvrđenu rezervaciju” u smislu članka 3. stavka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL 2004., L 46, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 26., str. 21. i ispravak SL 2019., L 119, str. 202.) ako je od tour operatora, s kojim je u ugovornom odnosu, dobio „drugi dokaz” u smislu članka 2. točke (g) Uredbe br. 261/2004 kojim mu se obećava prijevoz na letu za koji je utvrđeno individualizirano polazište i odredište, vrijeme polaska i dolaska te broj leta, a da tour operator nije izvršio rezervaciju mjesta za taj let kod dotičnog zračnog prijevoznika i od njega nije dobio potvrdu rezervacije?
2. Treba li zračnog prijevoznika u odnosu na putnika smatrati stvarnim zračnim prijevoznikom u smislu članka 2. točke (b) Uredbe (EZ) br. 261/2004 već u trenutku kad je točno da je taj putnik u ugovornom odnosu s tour operatorom koji mu je obećao prijevoz na letu za koji je utvrđeno individualizirano polazište i odredište, vrijeme polaska i dolaska te broj leta, ali tour operator nije rezervirao sjedala za putnika i time nije stupio u ugovorni odnos sa zračnim prijevoznikom u pogledu tog leta?
3. Može li „planirano vrijeme dolaska” leta u smislu članka 2. točke (h), članka 5. stavka 1. točke (c), članka 7. stavka 1. druge rečenice i članka 7. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 261/2004 radi ostvarivanja prava na odštetu zbog otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u dolasku proizlaziti iz „drugog dokaza” koji je tour operator izdao putniku ili u tom pogledu treba uzeti u obzir kartu u skladu s člankom 2. točkom (f) Uredbe (EZ) br. 261/2004?

Obrazloženje:

I.

Tužitelj na temelju ustupljenog prava od tuženika traži plaćanje odštete u skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u

slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (u daljnjem tekstu: Uredba o pravima putnika) zbog dužeg kašnjenja leta u dolasku.

Dvoje tužiteljevih klijenata (u daljnjem tekstu: ustupitelji prava) rezerviralo je 24. listopada 2017. u jednoj putničkoj agenciji putovanje u paket aranžmanu na Mallorcu/Španjolska koji je **[orig. str. 3.]** nudio organizator putovanja ITS Reisen. To je putovanje obuhvaćalo zračni prijevoz u Palmu de Mallorcu i povratak. Tužiteljevi klijenti dobili su dokument naziva „prijava putovanja” *[omissis]* u kojem su bili navedeni tuženikovi letovi, među ostalim, let broj EW 7582 iz Hamburga u Palmu de Mallorcu od 22. svibnja 2018. kao odlazni let za koji se navodilo vrijeme polaska u 7.30 i vrijeme dolaska u 10.05 (svi vremenski podaci izraženi su u lokalnom vremenu). Tužiteljevi klijenti zaista su prevezeni iz Hamburga u Palmu de Mallorcu tuženikovim letom broj EW 7582, čija je udaljenost iznosila 1658 km, ali su na konačno odredište stigli tek u 21.08.

Tužiteljevi klijenti ustupili su mu eventualna prava na odštetu na temelju Uredbe o pravima putnika. Tužitelj na temelju ustupljenog prava sada od tuženika traži isplatu u iznosu od 800,00 eura uz obrazloženje da je let EW 7582 od 22. svibnja 2018. otkazan. Ustupitelji prava imali su potvrđenu rezervaciju za taj let s planiranim vremenom letenja od 7.30 do 10 sati.

Tuženik se u prvom stupnju pred Amtsgerichtom Düsseldorf (Općinski sud u Düsseldorfu, Njemačka) branio argumentom da su ustupitelji prava imali potvrđene rezervacije za let EW 7582 od 22. svibnja 2018. s planiranim vremenom letenja od 16.20 do 19.05. Sjedala za putnike rezervirana su kod tuženika 17. svibnja 2018. upotrebom opcije *bookingheld* (čuvanje rezervacije) kao paket aranžman. Ustupitelji prava zatim su 18. svibnja 2018. na temelju opcije *bookingheld* poimence određeni kao putnici na rezerviranim sjedalima. Let EW 7582 izveden je uz kašnjenje u dolasku od dva sata i šest minuta.

Amtsgericht (Općinski sud) prihvatio je tužbu i naveo da „prijava putovanja” organizatora putovanja ITS koju je dostavio tužitelj jest potvrda rezervacije u smislu članka 2. točke (g) u vezi s člankom 2. točkom (f) Uredbe o pravima putnika. Pritom je riječ o „drugom dokazu” u smislu članka 2. točke (g) Uredbe. U skladu s tom odredbom, dovoljno je ako tour operator prihvati rezervaciju. Iz odredbi jasno proizlazi da je u skladu s namjerom autora uredbe bitno samo stajalište putnika i da nisu relevantni unutarnji sporazumi i postupci između ugovornog i stvarnog zračnog prijevoznika. To se opravdava time da u sustavu odgovornosti Uredbe o pravima putnika obvezu plaćanja odštete ne snosi putnikov suugovaratelj, nego stvarni zračni prijevoznik i da je autor uredbe namjeravao ostvariti najvišu razinu zaštite putnika kao i učinkovitu provedbu Uredbe. I prema sudskoj praksi Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka), potvrda putovanja dovoljna je kao potvrda rezervacije *[omissis]*. U predmetnom slučaju, „prijava putovanja” koju je priložio tužitelj, sadržava objašnjenje da je tour operator prihvatio i potvrdio rezervaciju **[orig. str. 4.]**. Suprotno tomu, obilježje potvrde rezervacije u smislu članka 3. stavka 2. točke (a) Uredbe o pravima

putnika nema samostalno značenje. Tuženikov argument nije se razmotrio iz postupovnih razloga. Naposljetku, za donošenje odluke nije relevantno ni pitanje treba li pretpostaviti otkazivanje leta ili duže kašnjenje leta u dolasku jer, prema sudskoj praksi Suda Europske unije, oba slučaja imaju iste pravne posljedice.

II.

To je pravno uvjerljivo samo ako se tuženik smatra stvarnim zračnim prijevoznikom leta EW 7582 s planiranim vremenom dolaska u 10.05 i ako ustupitelji prava imaju potvrđene rezervacije za takav let.

1.

Tužitelj smatra da je odgovor na to pitanje potvrđan; on brani pobijanu odluku.

2.

Suprotno tomu, tuženik smatra da ustupitelji prava nisu imali potvrđenu rezervaciju za let br. EW 7582 od 22. svibnja 2018. s planiranim vremenom dolaska u 10.05. Točno je da i organizator putovanja može potvrditi rezervaciju leta, ali samo ako ga je zračni prijevoznik za to i ovlastio ili ako je ugovorio pokriće rezervacije kod tog zračnog prijevoznika. To nužno proizlazi iz članka 2. točke (f) Uredbe o pravima putnika jer se samo u tom slučaju potvrdom tour operatora može utvrditi pravo na prijevoz. Tužitelji nisu pojasnili da je tour operator ITS bio ovlašten tužiteljima potvrditi let s planiranim vremenom dolaska u 10.05, kao ni da je tour operator bio ovlašten ugovoriti pokriće rezervacije za takav let koji izvodi tuženik. Usto, u odnosu na ustupitelje prava, ne može se ni smatrati stvarnim zračnim prijevoznikom tog leta u smislu članka 2. točke (b) Uredbe o pravima putnika. Naime, za to je potrebno postojanje ugovornog odnosa s ustupiteljima prava. Tim se propisom također pojašnjava da ne može postojati obveza zračnog prijevoznika na temelju Uredbe o pravima putnika bez njegove intervencije u odnosu na tu osobu. Naposljetku, to se potvrđuje i člankom 3. stavkom 5. drugom rečenicom Uredbe. Što se tiče leta s planiranim vremenom dolaska u 10.05, tuženik nije ispunio nikakve obveze u okviru Uredbe. **[orig. str. 5.]**

III.

Za uspjeh tuženikove žalbe odlučujuće je pitanje može li se potvrda rezervacije koju je izvršio tour operator, koja se nije temeljila na rezervaciji zračnog prijevoznika od kojeg se zahtijeva plaćanje odštete na temelju članka 7. stavka 1. Uredbe o pravima putnika („pokriće rezervacije”), smatrati „potvrđenom rezervacijom” u smislu članka 3. stavka 2. točke (a) Uredbe, može li se u takvom slučaju zračni prijevoznik od kojeg se zahtijeva plaćanje odštete smatrati „stvarnim zračnim prijevoznikom” u smislu članka 2. točke (b) Uredbe o pravima putnika i može li se odrediti „planirano vrijeme dolaska” leta nakon takve potvrde rezervacije koju je izvršio tour operator.

Zbog dužeg kašnjenja leta u dolasku, putnici mogu isticati pravo na odštetu u odnosu na stvarnog zračnog prijevoznika ako ne stignu na konačno odredište ranije od tri sata nakon dolaska koji je stvarni zračni prijevoznik prvotno planirao (presuda Suda od 19. studenoga 2009., C-402/07, C-432/07, Sturgeon/Condor i dr., t. 69.; potvrđeno presudom od 23. listopada 2012., C-581/10, C-629/10, Nelson/Lufthansa i dr.; također presudom od 26. veljače 2013., C-11/11, Air France/Folkerts, t. 33.).

1.

U pogledu primjene Uredbe o pravima putnika, u skladu s njezinim člankom 3. stavkom 2. točkom (a) najprije je relevantno jesu li putnici imali „potvrđenu rezervaciju za određeni let”. Pojam „rezervacija” definira se u članku 2. točki (g) Uredbe. U skladu s tim člankom, i „drugi dokaz” je kao i „karta” u smislu članka 2. točke (f) Uredbe, „rezervacija” ako iz njega proizlazi da je „tour operator” potvrdio i prihvatio rezervaciju. Prema sudskoj praksi njemačkog Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), „potvrđena rezervacija” može proizlaziti i iz dokaza koji je u tom pogledu izdao organizator putovanja, odnosno tour operator, a iz kojeg na obvezujući način proizlazi predviđeni zračni prijevoz određenim letom koji je obično individualiziran brojem leta i vremenom [*omissis*]. I prema mišljenju ovog vijeća, iz međudjelovanja članka 3. stavka 2. točke (a) i članka 2. točke (g) Uredbe proizlazi da je takav dokaz dovoljan kako bi se omogućila primjena Uredbe o pravima putnika. U tom pogledu nije potrebno da se dokaz o rezervaciji koji je izdao tour operator temelji i na „pokriću rezervacije” kod dotičnog zračnog prijevoznika.

2.

Međutim, prema mišljenju vijeća, u pogledu prava tužitelja na odštetu od tuženika relevantno je pitanje je li tuženik tour operatoru ITS Reisen potvrdio prijevoz ustupitelja prava letom EW 7582 [**orig. str. 6.**] od 22. svibnja 2018. s planiranim vremenom dolaska u 10.05 jer je samo u tom slučaju namjeravao izvesti let individualiziran na takav način i u ime tour operatora ITS Reisen koji je u ugovornom odnosu s ustupiteljima prava (članak 2. točka (b) Uredbe o pravima putnika) i stoga kao stvarni zračni prijevoznik na tom letu ima pasivnu legitimaciju. Takvom se namjerom zračnog prijevoznika ipak nužno zahtijeva da tour operator unaprijed obavijesti zračnog prijevoznika o želji da se dotični putnik preveze letom koji je zračni prijevoznik ponudio zainteresiranim skupinama. Međutim, takva obavijest predstavlja rezervaciju tour operatora. Stoga vijeće smatra da je uvijek potrebno pokriće rezervacije tour operatora i u slučaju nepostojanja tog pokrića, „dokaz” koji je izdao tour operator u smislu članka 2. točke (g) Uredbe o pravima putnika nije dovoljan kako bi se ostvarilo pravo na odštetu zbog uskraćenog ukrcaja, otkazivanja ili dužeg kašnjenja.

3.

Prema mišljenju vijeća, „izvorno planirano vrijeme dolaska” u smislu prethodno navedene sudske prakse Suda Europske unije ne može proizlaziti iz dokaza koji je izdao tour operator a da se nije savjetovao sa zračnim prijevoznikom.

„Planirano vrijeme dolaska” navodi se i u članku 2. točki (h), članku 5. stavku 1. točki (c), članku 6. stavku 1. i članku 7. stavku 1. drugoj rečenici i članku 7. stavku 2. Uredbe o pravima putnika. U presudi u predmetu Air France/Folkerts, Sud Europske unije naveo je da se postojanje kašnjenja u svrhu ostvarivanja prava na odštetu koje je predviđeno člankom 7. Uredbe treba ocijeniti na temelju planiranog vremena dolaska na konačno odredište, pri čemu je u točki 34. u pogledu pojma konačnog odredišta uputio na definiciju iz članka 2. točke (h) Uredbe o pravima putnika. U skladu s tom definicijom, konačno odredište znači odredište navedeno na karti koja je predstavljena na šalteru za prijavu za let ili, u slučaju izravno povezanih letova, odredište zadnjeg leta. Dakle, Sud Europske unije u tom je slučaju u pogledu određivanja konačnog odredišta uzeo u obzir kartu u skladu s člankom 2. točkom (f), odnosno papirnatu dokument ili neki ekvivalent tome koji nije u papirnatom obliku i koji je izdao ili ovjerio zračni prijevoznik ili njegov ovlaštenu agent, uključujući dokument u materijalnom obliku ili elektronički dokument kojim se putniku daje pravo na prijevoz. Sud nije upućivao na „drugi dokaz” u smislu članka 2. točke (g) Uredbe o pravima putnika („rezervacija”).

Ako se to prenese na određivanje planiranog vremena dolaska radi ostvarivanja prava na odštetu, može se zaključiti da u tom pogledu treba biti relevantna karta izdana putniku, tako da podatak u „rezervaciji” koji se od toga razlikuje nije relevantan. Stoga se u predmetnom slučaju, „prijava putovanja” koju su ustupitelji prava izvršili 24. listopada 2017. [omissis] od samog početka ne uzima u obzir kao temelj za određivanje planiranog vremena dolaska [orig. str. 7.] a da pritom nije relevantno može li se uopće smatrati „potvrđenom rezervacijom” u smislu članka 3. stavka 2. točke (a) Uredbe o pravima putnika. Osim toga, njome se ne ispunjavaju ni uvjeti koji se odnose na „kartu”, u skladu s člankom 2. točkom (f) Uredbe, jer se ne može pretpostaviti da je tuženikov ovlaštenu agent njome dao „pravo” na prijevoz na navedenim letovima. „Prijavom putovanja” dopušta se samo pretpostavka da se njome trebala dokumentirati prijava putovanja u paket aranžmanu koje je organiziralo društvo ITS Reisen. U ovom slučaju ne postoji dokument koji bi se jasno mogao identificirati kao „karta”.

Međutim, u svakom slučaju, prema mišljenju vijeća „planirano vrijeme dolaska” ne može proizlaziti iz „drugog dokaza” koji je izdao tour operator koji u pogledu određenog leta nije u ugovornom odnosu sa zračnim prijevoznikom. Naime, samo zračni prijevoznik može planirati let. Zračni prijevoznik planira let ako ga uvrsti u svoj plan leta i time mu odredi polazište i odredište, vremena polaska i dolaska, obilježi ga brojem leta i omogući njegovu rezervaciju [omissis]. Sve dok ne postoji rezervacija, odnosno rezervacija mjesta na takvom letu, zračni prijevoznik može izmijeniti plan ili odustati od njega, na temelju čega putnici ne mogu ostvariti prava na odštetu, što proizlazi iz članka 2. točke (l) Uredbe. Iz toga slijedi da barem u tom slučaju „drugi dokaz” u smislu članka 2. točke (g) Uredbe o

pravima putnika, koji je tour operator izdao prije takve rezervacije, nije prikladan kako bi se ostvarila prava na odštetu. To se protivi pretpostavci da je takav „drugi dokaz” u svakom slučaju dovoljan za ostvarivanje prava na odštetu ako dotični zračni prijevoznik ne izvede let koji je naveden u tom dokazu ili ga izvede u nekom drugom trenutku.

4.

Ništa drugo ne proizlazi ni iz članka 13. Uredbe o pravima putnika jer vijeće ne vidi kako zračni prijevoznik od kojeg se zahtijeva plaćanje odštete može tražiti odštetu od tour operatora ako između njih ne postoji ugovorni odnos, ali zračni prijevoznik treba platiti odštetu u skladu s Uredbom o pravima putnika koja se od njega zahtijeva zbog nepoštovanja plana leta koji on sam uopće nije utvrdio. U tom pogledu, vijeće smatra da ni zahtjev da se osigura visoka razina zaštite putnika (uvodna izjava 1. Uredbe o pravima putnika) ne može dovesti do drukčijeg zaključka. Tour operatoru, s kojim je dotični putnik vezan ugovorom, protivi se tuženik, [**orig. str. 8.**], od kojeg može tražiti odštetu zbog individualnih šteta koje je pretrpio zbog toga što se oslanjao na njegove pogrešne podatke u pogledu plana leta.

5.

[omissis]

IV.

[omissis]

RADNI DOKUMENT